

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

„KRZYSZ DEMOKRACJI LIBERALNEJ I POLITYKA ZAGRANICZNA”: VI SYMPOZJUM IM. MINISTRA KRZYSZTOFA SKUBISZEWSKIEGO

6 marca 2017 r. w Sali Senatu Uniwersytetu Warszawskiego odbyło się VI Sympozjum im. Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego poświęcone polskiej polityce zagranicznej. Sympozjum odbyło się pod hasłem: *Kryzys demokracji liberalnej i polityka zagraniczna*. W obliczu dynamicznie zmieniającej się sytuacji polityczno-społecznej w świecie Zachodu trudno o trafniejszy tytuł; państwa europejskie oraz Stany Zjednoczone coraz wyraźniej borykają się z kryzysem wartości liberalnych, a wolność, równość, tolerancja, poszanowanie prawa, demokracja wypierane są przez hasła szowinistyczne, ksenofobiczne, nacjonalistyczne, argument siły zaś w polityce staje się ważniejszy od siły argumentu. Te zmiany w polityce wewnętrznej państw wpływają na ich politykę zagraniczną, która jest zawsze, w większym lub mniejszym stopniu, pochodną uwarunkowań wewnętrznych. Pytanie o wpływ kryzysu demokracji liberalnej na politykę zagraniczną państw, w tym na politykę zagraniczną Polski, zasadnie zatem stanowiło trzon rozważań i dyskusji podczas tegorocznego Sympozjum im. Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego.

Po powitaniu gości przez Rektora Uniwersytetu Warszawskiego prof. Marcina Pałysa wykład przewodni wygłosił b. prezydent RP – Bronisław Komorowski. Prezydent zgodził się, że mamy dziś do czynienia z kryzysem europejskim, zwrócił jednak uwagę, że Europa zawsze przeżywała kryzysy, a przez ich przezwyciężanie rozwijała się. Warto więc – podkreślił prezydent Bronisław Komorowski – rozmawiać i szukać pomysłów na naprawę błędów zamiast kwestionować model integracyjny i podmywać fundamenty demokracji liberalnej. Znając polską historię, trudno nie zgodzić się z prezydentem Komorowskim, że dezintegracja Europy oraz odejście krajów europejskich od ustroju demokracji liberalnej będą miały dla Polski negatywne konsekwencje¹.

Po wykładzie wprowadzającym dyskusję panelową otworzył prof. Roman Kuźniar. Odwołując się do myśli Ministra Skubiszewskiego, słusznie zauważył on, że przez kilkanaście lat po zakończeniu zimnej wojny to polityka zagraniczna oddziaływała na ustrój Polski, natomiast dziś to sytuacja wewnętrzna determinuje polską politykę zagraniczną. Czy jest to zjawisko trwałe i czy będzie się ono pogłębiało? – z pytaniami tymi prof. R. Kuźniar zwrócił się do panelistów: redaktor Ewy Siedleckiej, prof. Stanisława Sulowskiego, prof. Henryka Szlajfera oraz prof. Mirosława Wyrzykowskiego.

Redaktor Ewa Siedlecka, zabierając głos jako pierwsza, zwróciła uwagę na zmiany zachodzące w społeczeństwach, podkreślając, że społeczeństwa europejskie stają się coraz bardziej ksenofobiczne, a jedną z najważniejszych przyczyn takiego stanu rzeczy jest postępujący proces globalizacji, który wśród wielu osób wywołuje poczucie niepewności i zagrożenia. Redaktor podkreśliła rolę mediów w kształtowaniu świadomości społecznej, zauważając jednakowoż, iż dziś media liberalne mają coraz mniejszą siłę oddziaływania społecznego. Prof. Stanisław Sulowski odwołał się w swoich przemyśleniach do klasyków myśli politycznej: Niccolò Machiavellego, Alexisa de Tocqueville’a, Barucha Spinozy, Immanuela Kanta, wskazując na różne paradygmaty myślenia na temat związków między systemem politycznym państwa a jego polityką zagraniczną. Niewątpliwie, podkreślił prof. Stanisław Sulowski, w ostatnich dekadach na Zachodzie dominowało myślenie w duchu liberalnym, zgodnie z którym państwa demokratyczne nie walczą przeciwko sobie (bądź przynajmniej walczą znacznie rzadziej). Zgodnie z tym założeniem im więcej demokracji liberalnych, tym więcej pokoju i stabilności w świecie. Kolejny panelista prof. Henryk Szlajfer

¹ Pełny tekst *Wykładu wprowadzającego* opublikowano w niniejszym zeszycie RPEiS na s. 5-9 (przyp. red.).

skoncentrował się na polskiej polityce zagranicznej w kontekście zmian zachodzących obecnie w Europie: zbliżających się wyborów we Francji i Niemczech, w których zwolennicy dotychczasowego systemu będą musieli stawić czoła ich przeciwnikom. Wystąpienia panelowe zamknęły interesujące przemyślenia prof. Mirosława Wyrzykowskiego, który zwrócił uwagę na kryzys konstytucyjny, jaki obecnie ma miejsce w Polsce, ukazując go w kontekście małej skuteczności działań Unii Europejskiej. Demokracja konstytucyjna jest równoważnikiem demokracji liberalnej – podkreślił prof. Wyrzykowski. Słuszność tego stwierdzenia nie podlega dyskusji. Reforma sądownictwa stała się jednym z priorytetów rządu Prawa i Sprawiedliwości. Wprowadzane zmiany obejmują wymiar sądownictwa na każdym etapie, począwszy od wprowadzania sędziów do zawodu, poprzez zasady ich awansu, zmianę zasady postępowania dyscyplinarnego oraz sposób organizacji sądownictwa. Zgodnie z deklaracją ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobro ta kompleksowa reforma ma służyć uzdrowieniu polskich sądów. W praktyce jednak wprowadzane przez PiS zmiany prowadzą do upolitycznienia sądownictwa, a tym samym poważnie zagrożona jest zasada konstytucyjna, zgodnie z którą sądy są władzą odrębną i niezależną od innych władz. W kontekście zmian wprowadzanych w Trybunale Konstytucyjnym były prezes Trybunału prof. Andrzej Zoll stwierdził w styczniu 2017 r.: „Nie mamy już Trybunału Konstytucyjnego. Nie ma organu, który w sposób niezależny od władz politycznych kontroluje działalność parlamentu”². Obawy o naruszanie zasady praworządności w Polsce pojawiły się także wśród społeczności międzynarodowej. Zaniepokojenie i obawy wynikające z działalności rządu PiS wraziły m.in. Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europy i OBWE. Te krytyczne opinie pogarszają wizerunek międzynarodowy Polski, co potwierdza opinię, iż kryzys demokracji liberalnej w Polsce już ma negatywne konsekwencje dla jej polityki zagranicznej.

Każdy z panelistów podczas Sympozjum skoncentrował się na innych aspektach kryzysu demokracji liberalnej i jego wpływu na politykę zagraniczną, co ukazało złożoność problemu i jego wielowymiarowość. Wystąpienia te stały się podstawą ożywionej dyskusji z udziałem publiczności. Wiele osób diagnozowało słabości polskiej polityki zagranicznej, wyrażało obawy o samoizolację Polski będącą efektem nieracjonalnych posunięć obecnego rządu, zarówno w polityce wewnętrznej, jak i zagranicznej, o podporządkowanie polityki zagranicznej partykularnemu interesowi partii rządzącej – Prawa i Sprawiedliwości. Obawy te okazały się nadzwyczaj uzasadnione. Kilka dni po Sympozjum, na szczycie Unii Europejskiej w Brukseli, 9 marca 2017 r., Polska jako jedyne państwo sprzeciwiło się reelekcji Donalda Tuska na przewodniczącego Rady Europejskiej. Decyzji polskiego rządu w tej sprawie nie można uzasadnić inaczej jak wewnętrzną rozgrywką polityczną, prowadzoną z pominięciem polskiego interesu narodowego. Potwierdziło to istniejącą w politologii tezę, że polityka zagraniczna jest determinowana polityką wewnętrzną, a traktowanie przez rządzących wewnętrzną walki politycznej jako motywacji do działań w sferze międzynarodowej szkodzi interesowi narodowemu państwa.

W trakcie Sympozjum tradycyjnie wręczona została także Nagroda im. Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego za najlepszą pracę magisterską na temat polskiej polityki zagranicznej w konkursie organizowanym przez Instytut Stosunków Międzynarodowych Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Fundację imienia Krzysztofa Skubiszewskiego. W tym roku główną nagrodę otrzymała mgr Beata Szurnicka za pracę *Aktywność polskich posłów VI i VII kadencji Parlamentu Europejskiego*, której promotorem była dr Agnieszka Bieńczyk-Missala. Wyróżnienie otrzymała mgr Dominika Baran za pracę *Rozbieżności w stosunkach polsko-niemieckich w latach 1998-2005*, napisaną pod kierunkiem prof. nadzw. UW Justyny Zajac. Nagrody wręczył prof. Piotr Skubiszewski, prezes Fundacji. Jak podkreślił przewodniczący kapituły konkursu – prof. Roman Kuźniar, w tym roku, podobnie jak w latach poprzednich, poziom merytoryczny nadesłanych na konkurs prac był bardzo wysoki. Można sobie jedynie życzyć, by taki też był w latach kolejnych i by dyskusje o polskiej polityce zagranicznej były równie ciekawe oraz inspirujące jak ta, która odbyła się podczas VI Sympozjum im. Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego na Uniwersytecie Warszawskim.

Justyna Zajac
j.zajac@uw.edu.pl

² Prof. Zoll: władzę uwierając wyroki TK o sędziach dublerach, 13 stycznia 2017 r., (<http://www.tvn24.pl/>).

INFORMACJE DLA AUTORÓW

1. Objętość nadsyłanych tekstów nie może przekraczać 1 ark. wyd. (36-40 tys. znaków wraz ze spacjami i przypisami) w wypadku artykułu bądź maksymalnie 10 tys. znaków w wypadku recenzji.

2. Teksty należy przysyłać w formie wydruku oraz w wersji elektronicznej wraz z nośnikiem lub na adres poczty elektronicznej Redakcji (rpeis@amu.edu.pl).

3. Wszelkie tabele, wykresy lub ryciny będące częścią tekstu należy również przysyłać w formie edytowalnego zapisu elektronicznego. Minimalna grubość linii rysunku powinna wynosić 0,4 pkt, a rysunki należy sporządzić w wersji czarno-białej, w formacie nie większym niż format kolumny (126 × 180 mm).

4. Do artykułu należy dołączyć krótkie streszczenia (abstrakty) w języku polskim i angielskim (ok. 1,5 tys. znaków), słowa kluczowe, a także zestawienie cytowanej literatury.

5. Do przesłanego tekstu należy dołączyć dane o autorze, adres do korespondencji, numery telefonów i adres poczty elektronicznej. W wypadku pracowników naukowych prosimy także o podanie nazwy i adresu uczelni macierzystej.

6. Do przesłanej propozycji publikacji należy dołączyć oświadczenie, że przedłożony tekst został nadesłany wyłącznie do Redakcji „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego”.

7. Termin wykonania korekty autorskiej wynosi maksymalnie 1 tydzień. Po upływie tego terminu tekst kierujemy do publikacji wyłącznie z korektą redakcyjną.

8. Publikacje w kwartalniku RPEiS nie są płatne.

9. Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych.

10. Decyzja Autora o publikacji w RPEiS oznacza zgodę na zarchiwizowanie tekstu w wersji elektronicznej w ogólnodostępnym Repozytorium UAM (<http://repozytorium.amu.edu.pl>) oraz The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (<http://cejsh.icm.edu.pl>), a także w profesjonalnej bazie danych: System Informacji Prawnej Legalis.

Szczegółowe zalecenia edytorskie i techniczne dla Autorów znaleźć można na www.rpeis.pl